

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“สมมาสมพุทสาวก – สาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า, สัมมาสัมพุทสาวก”

สมมาสมพุทสาวก อ่านตามภาษาบาลีว่า สัม - มา - สัม - พุ - ต - ตะ - สะ - วะ - สะ มาจากคำว่า สมมาสมพุท (พระสัมมาสัมพุทธเจ้า, ผู้ทรงตรัสรู้โดยชอบด้วยพระองค์เอง) กับคำว่า สาวก (ผู้ฟังคำสอน) รวมกันเป็น สมมาสมพุทสาวก แปลว่า สาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นผู้ที่ได้ฟังพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง สาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเริ่มตั้งแต่ที่ยังไม่ได้เป็นพระอริยะ จนกระทั่งถึงสาวกที่เป็นพระอริยะ ไม่ว่าจะเป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในระดับใด ล้วนเป็นผู้ที่ได้ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงทั้งนั้น เพราะมีเพียง ๒ บุคคลเท่านั้น ที่ได้ตรัสรู้ความจริง โดยไม่ต้องฟังพระธรรมจากใครในชาตินั้น คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า กับ พระปัจเจกพุทธเจ้า

ใครก็ตามที่ไม่ได้ฟังคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ไปฟังคำของคนอื่นที่ไม่ทำให้เข้าใจความจริง ก็ไม่ใช่สาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เป็นสาวกของคนอื่น เป็นสาวกของคนที่มีความเห็นผิด เป็นสาวกของอัญญเดียรถีย์

ข้อความในมโนรลปุณนิ อรรถกถา อังคุตตรนิกาย เอกนิบาต แสดงไว้อย่างชัดเจนว่า ใคร เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใคร ไม่ใช่สาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังนี้

“พระอริยะที่ไม่เป็นสาวก ก็มี คือ พระพุทธเจ้า และ พระปัจเจกพุทธเจ้า, สาวกที่ไม่เป็นพระอริยะ ก็มี เช่น คฤหัสถ์ผู้ยังไม่บรรลุนิพพาน, ไม่เป็นทั้งพระอริยะ ไม่เป็นทั้งสาวก ก็มี เช่น พวกเดียรถีย์เป็นอันมาก, เป็นทั้งพระอริยะ เป็นทั้งสาวก ก็มี เช่น พระสมณะศากยบุตร ผู้บรรลุนิพพาน รู้แจ้งคำสั่งสอน”

ข้อความในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท แสดงถึงผลของการฟังพระธรรมในฐานะที่เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไว้ดังนี้

“บัณฑิตทั้งหลาย ฟังธรรมแล้ว ย่อมผ่องใสล่อ เหมือนห้วงน้ำลึก ไสแจ้ว ไม่ขุ่นมัว ฉะนั้น”

ในอรรถกถา ได้อธิบายไว้ว่า

พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสคำอธิบายนี้ไว้ว่า “ห้วงน้ำนั้น ชื่อว่า ไสแจ้ว เพราะเป็นน้ำไม่อากุล (ไม่มีอะไรทับถม) ชื่อว่า ไม่ขุ่นมัว เพราะเป็นน้ำไม่หวนไหว ฉะนั้น; บัณฑิตทั้งหลาย ฟังเทศนาธรรมของเราแล้ว ถึงความเป็นผู้มีจิตปราศจากอุปกิเลส (เครื่องเศร้าหมองของจิต) ด้วยสามารถแห่งมรรคมีสิบแปดทัศ

มรรค เป็นต้น ชื่อว่าย่อมฟังใส ฉะนั้น ส่วนท่านผู้บรรลุพระอรหัตต์แล้ว ย่อมเป็นผู้ฟังใสโดยส่วนเดียว
แล”

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่อกุลแก่ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษาอย่าง
แท้จริง ซึ่งมีเป็นส่วนน้อยเท่านั้นที่จะได้ยินได้ฟังคำจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง อันเกิดจากพระ
ปัญญาตรัสรู้ของพระองค์ ที่ใครๆ ก็ไม่สามารถคัดค้านหรือเปลี่ยนแปลงได้เลย เพราะความจริงเป็นอย่างนั้น
แต่ละคำที่พระองค์ตรัส ไม่ว่าจะปรากฏในส่วนใดของพระธรรมคำสอน ก็เป็นไปเพื่อปัญญาความเข้าใจถูก
เห็นถูกโดยตลอด ความเข้าใจพระธรรมนี้เอง เป็นประโยชน์ที่สุด เป็นสิ่งที่มีค่ามหาศาล ใครๆ ก็แย่งชิงไปไม่ได้
เก็บรักษาอย่างดีในจิต สละสลบเป็นที่ฟังทั้งในชาตินี้และในชาติต่อไปอีกด้วย

เป็นความจริงที่ว่า ในชีวิตประจำวัน เมื่อมีโสตประสาท (หู) แล้ว ก็ย่อมเป็นเหตุให้ได้ยินเสียงต่างๆ
มากมาย เป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น ส่วนใหญ่เป็นเหตุขึ้นมา
ซึ่งความติดข้องยินดีพอใจบ้าง ชัดเคืองไม่พอใจบ้าง ตามการสะสมของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นไปกับอภิสล แต่มี
อยู่เสียงหนึ่ง ที่เมื่อได้ฟังแล้ว เป็นไปเพื่อความเจริญขึ้นแห่งปัญญา นั่นก็คือ เสียงของพระธรรม ซึ่งเป็นวาจา
สัจจะ เป็นคำจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เพราะฉะนั้น ในเมื่อจะได้ฟังเสียงอยู่แล้ว ก็ควรที่จะได้ฟัง
เสียงที่ทำให้ปัญญาเจริญขึ้น คือ ฟังเสียงของพระธรรม ซึ่งก็คือ ฟังพระธรรม นั่นเอง

การฟังพระธรรม เป็นเหตุให้ปัญญาเจริญขึ้น บุคคลผู้เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องเป็นผู้ได้
ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง และจะต้องเข้าใจถูกต้องตรงตามความเป็นจริงด้วย ปัญญาจะเกิดขึ้นจะ
เจริญขึ้นได้ ต้องอาศัยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม ด้วยความละเอียด รอบคอบ ไม่ประมาทพระธรรม
ว่าง่าย เป็นไปไม่ได้ที่ปัญญาจะเกิดขึ้นโดยไม่ได้ฟังพระธรรม ไปทำอะไรด้วยความไม่รู้ แล้วคิดว่าปัญญาจะ
เกิดขึ้นรู้อย่างนั้น ไม่มีในคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะไม่เป็นเหตุไม่เป็นผลเลย สาวกทั้งหมด
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ล้วนเป็นผู้ที่ได้ฟังพระธรรมคำสอนของพระองค์ทั้งนั้น

ขณะที่ฟังพระธรรมด้วยความตั้งใจและมีความเข้าใจไปตามลำดับ ย่อมเห็นสมบัติของตนเองจากการฟัง
พระธรรม ซึ่งเป็นสมบัติที่แท้จริง ประเสริฐยิ่งกว่าสมบัติทั้งหลายที่มี ใครๆ ก็ลักไปไม่ได้ด้วย นั่นก็คือ ได้
สะสมปัญญา ความเข้าใจถูก เห็นถูก สมบัติทั้งหลายที่มี ไม่ว่าจะเป็นแก้ว แหวน เงิน ทอง เครื่องอุปโภค
บริโภคทั้งหลาย เป็นต้น เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้ชีวิตดำเนินไปอย่างไม่เดือดร้อนเท่านั้น แต่ไม่
สามารถทำให้รู้แจ้งอริยสัจธรรมได้เลย ถ้าเว้นจากการฟังพระธรรมเสียแล้ว การรู้แจ้งอริยสัจธรรม
ของสาวกทั้งหลายก็จะมีไม่ได้เลย การฟังพระธรรม การศึกษาพระธรรม เท่านั้น เป็นเหตุที่จะทำให้ปัญญา

เจริญขึ้นไปตามลำดับ จนสามารถรู้แจ้งอริยสัจธรรมได้ ดังข้อความในพระไตรปิฎกที่ได้ยกมาในข้างต้นซึ่งเป็นผลโดยตรงของการมีโอกาสได้ฟังพระธรรม เพราะฉะนั้น ทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศไหน วัยไหน ก็ควรอย่างยิ่งที่จะได้เห็นประโยชน์สูงสุดของการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญาในชีวิตประจำวัน ด้วยความอดทนและจริงใจ เพื่อความเข้าใจถูก เห็นถูกยิ่งๆ ขึ้นไป สะสมเป็นที่พึ่งต่อไป

ชมรมบ้านร่มมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗